

بسمه تعالی

ششم مرداد ماه سال جاری روزی بود که مجلس شورای اسلامی با اصل ۸۵ی شدن طرح حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی که به اشتباه و بر اساس نسخه های سابق طرح، به طرح صیانت شهرت یافته، موافقت کرد. گرچه این تصمیم در ابتدا مورد انتقاداتی قرار گرفت اما به زودی مزایا و ثمرات خود را نشان داد.

- امکان اعمال تغییرات جدی و ارائه نسخه های جدید در مشارکت با همه ذی نفعان و
- بررسی تخصصی تر و بدون شتاب زدگی این موضوع مهم در کمیسیون مشترک،

مواردی است که از مطالبات مردم بود و این مهم در سایه ظرفیت ویژه این اصل از قانون اساسی فراهم شد.

در مرحله دوم پس از تشکیل کمیسیون مشترک و مشخص شدن ترکیب هیات رئیسه آن یعنی از ۱۸ مهر ماه سال جاری سه تیم کارشناسی شامل یک گروه برای اخذ نظرات بخش خصوصی، یک گروه برای اخذ نظرات کارشناسان و خبرگان فضای مجازی و گروهی هم برای اخذ نظرات کابینه تازه مستقر شده ی دولت سیزدهم، تشکیل شد. این سه گروه بصورت مجزا و موازی به جمع آوری نظرات ذینفعان و کارشناسان فضای مجازی پرداختند و نهایتا امروز بر یک نسخه پیشنهادی و اصلاح شده که در اختیار مرکز پژوهش های مجلس قرار گرفته است به اجماع رسیده اند.

اگر چه این نسخه پس از بررسی و اتقان مضاعف در مرکز پژوهش ها و بازگشت به کمیسیون مشترک به طور شفاف و تفصیلی در اختیار عموم کارشناسان، مردم و نمایندگان آنها قرار خواهد گرفت اما جهت اطلاع بیشتر مردم عزیز، در ادامه به طرح رئوس تغییرات پیشنهادی سه تیم کارشناسی ناظر به نسخه ۲۶ تیرماه خواهیم پرداخت.

به عنوان مقدمه ذکر برخی چالش های ما در فرآیند تکاملی طرح خالی از لطف نیست:

- اولین و بزرگترین چالش ما جو روانی شکل گرفته بر علیه طرح است که مانع از رسیدگی تخصصی و بر اساس منافع ملی به این طرح می شود. شفافیت رسانه ای و رجوع به خرد جمعی خواسته قلبی و حقیقی مجلس انقلابی است که تلاش کردیم در عمل و با پخش زنده تمام جلسات کمیسیون و اخذ نظرات کارشناسی آن را اثبات کنیم. اما جنجال رسانه ای غیر از شفافیت رسانه ای است. در چندماه گذشته فضا به حدی تند و دوقطبی شده بود که حتی کسب و کارهایی که برای اظهار نظر در خصوص طرح به مجلس مراجعه می کردند یا به دعوت دستگاه های مسئول در جلسات حاضر می شدند بعضا مایل به اطلاع رسانی عمومی این موضوع نبودند. مثلا در این چندماه مدیران برخی از کسب و کارهای بزرگ دیجیتال، مدیران اتحادیه و نظام صنفی در جلسات مختلفی که برای بررسی این طرح برگزار می شد شرکت می کردند ولی بخاطر فضای رسانه ای مایل به انتشار آن نبودند. همه ما باید تلاش کنیم تا با حاکم کردن فضای همدلی و عقلانیت راه را برای رسیدن به بهترین قانون ممکن فراهم کنیم. کمیسیون مشترک به عنوان بخشی از رکن

قانون گذار کشور که فعالیت رسانه ای، کارویژه اصلی آن محسوب نمی شود دست نیاز و همکاری به سوی تمام رسانه های عزیز و منصف داخلی دراز می کند تا در این مسیر کمک کار ما باشند.

- دوم اینکه ۲۸ ماده از ۳۷ ماده این طرح مستقیماً به ساماندهی فعالیت دستگاه های اجرایی با هدف حمایت از بخش خصوصی و کسب و کارها پرداخته است. نظر به همین نکته ما در دولت قبل نظرات دستگاه های مختلف را دریافت و لحاظ کرده بودیم ولی اخذ نظر از دستگاه ها در دولت سیزدهم، با توجه به تغییرات کابینه با تاخیر انجام شد. این چالش مهمترین دلیل تاخیر در بررسی طرح حمایت بود.
 - سومین چالش، برخی برداشت های اشتباه از عبارات و جملات پیشنهادی طرح حمایت بود. علیرغم قابل درک بودن دغدغه ها و نگرانی های بجای ذینفعان و کارشناسان فضای مجازی، مجموعه مفادی از طرح که به زعم منتقدان تفسیرپذیر بودند چندان زیاد نبود اما فضا به نحوی شکل گرفت که گویی طرح حمایت یک طرح سراسر مبهم و تفسیرپذیر است. وجود اشکال در نسخه های پیش نویس و اولیه طبیعی است. فلذا سعی شده با بازتاب نظرات گوناگون در نسخه های جدید تر چرخه تکامل طرح شکل بگیرد.
- و اما رئوس مهمترین تغییرات پیشنهادی سه تیم کارشناسی:

۱. پیشنهاد حذف بند مربوط به مسدودسازی شبکه های اجتماعی خارجی

مجلس شورای اسلامی از ابتدای مطرح شدن طرح حمایت بر این مسئله تاکید داشته است که به هیچ وجه به دنبال مسدودسازی اینترنت یا محدودسازی دسترسی مردم به فضای مجازی نیست. بلکه هدف قانونمندی فضای مجازی کشور است که ضرورتی انکار ناپذیر و مورد اتفاق همه ذینفعان است. لذا اکنون نسخه ای از طرح در دست بررسی است که می توان آن را به عنوان «پایان دوره بی قانونی و آغاز قانونمندی در فضای مجازی» نامگذاری کرد.

۲. پیشنهاد شفاف سازی هزینه کرد در حمایت از سرویس های داخلی

پیشنهاد برخی از کارشناسان مبنی بر تغییر «صندوق حمایت از خدمات کاربردی» به «حساب حمایت از خدمات کاربردی» مورد قبول قرار گرفت و ماده مربوطه بر همین اساس اصلاح گردید. با توجه به سازوکارهای حاکم بر حساب های دستگاه های اجرایی و تبصره های متممی که برای این حساب در نظر گرفته شده، امید است نگرانی کارشناسان مبنی بر فسادزا بودن ماده ۱۳ طرح حمایت کاملاً مرتفع شده باشد.

۳. پیشنهاد شفاف سازی و تعیین خدمات مشمول طرح

در ماده ۱ بجای تعریف خدمات پایه کاربردی، مستقیماً به مصوبه جلسه ۶۶ شورای عالی فضای مجازی اشاره شده است. با این تغییر می توان بجای عنوان «خدمات پایه کاربردی» از «خدمات شبکه ملی اطلاعات» (اعم از خدمات پایه و کاربردی) استفاده کرد که دیگر عبارت مبهم و تفسیرپذیری نیست و از طرف دیگر دغدغه پویایی ناشی از ماهیت

این خدمات را با انحصار تغییر در فهرست این خدمات در حوزه اختیارات شورای عالی فضای مجازی پاسخ داده است. بعبارت دیگر، حیطه مأموریت کمیسیون عالی تنظیم مقررات صرفاً به همین خدمات محدود خواهد شد.

۴. پیشنهاد ایجاد مانع برای مسدودسازی سلیقه‌ای خدمات با کاربر زیاد

صلاحیت اظهارنظر در خصوص مسدودسازی خدمات پایه کاربردی دارای کاربر زیاد به شورای عالی فضای مجازی واگذار شده است. بر همین اساس تبصره ۲ ماده ۲۸ نیز حذف شده است.

۵. پیشنهاد ایجاد رویه اعتراض و تجدیدنظر نسبت به مصوبات تنظیمگران تخصصی فضای مجازی

در نسخه پیشنهادی جدید ضمن توجه بیشتر به تنظیم‌گری تخصصی ذیل کمیسیون عالی همه اشخاص حقیقی و حقوقی می‌توانند اعتراض خود را نسبت به مصوبات تنظیم‌گران فضای مجازی به کمیسیون عالی ارسال کنند و کمیسیون عالی صلاحیت بازنگری یا حتی لغو مصوبات تنظیم‌گران را دارد.

همچنین در نتیجه بررسی‌های صورت گرفته ۸ تغییر اصلی دیگر نیز بر نسخه ۲۶ تیرماه طرح حمایت از حقوق کاربران و خدمات پایه کاربردی پیشنهاد شده است:

۱- کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه اجازه صدور دستور مسدودسازی خدمات فضای مجازی موضوع این قانون را نداشته و بررسی درخواست کارگروه در فرآیند قضایی مشخص و قابل برگشت انجام خواهد شد.

۲- اگرچه قبلاً هماهنگی‌های لازم برای اخذ مجوز تغییر ترکیب اعضای کمیسیون عالی تنظیم مقررات انجام شده بود ولی بنا به درخواست مرکز ملی فضای مجازی و برای رفع ابهام مغایرت با اصل ۱۱۰ قانون اساسی، ماده ۳ حذف و تعیین ترکیب اعضای کمیسیون عالی تنظیم مقررات در صلاحیت شورای عالی فضای مجازی باقی خواهد ماند.

۳- شرح وظایفی که برای کمیسیون عالی تنظیم مقررات در جلسه هشتم شورای عالی فضای مجازی به تصویب رسیده بسیار وسیع و شامل تمامی ابعاد فضای مجازی می‌گردد.

۴- برای نظام بخشی به فعالیت دستگاه‌های متولی فضای مجازی و حمایت جدی از کسب و کارها، وظایف ذیل برای کمیسیون عالی در نظر گرفته شده است:

۴-۱- مرجع حل اختلاف نهادها و دستگاه‌های اجرایی باشد که با کمک تنظیمگران نسبت به تدوین مقررات برای خدمات فضای مجازی اقدام می‌نمایند.

۴-۲- باید حوزه‌هایی که فاقد تنظیم‌گر هستند را شناسایی و پس از اخذ مجوز از شورای عالی فضای مجازی نسبت به ایجاد تنظیم‌گران تخصصی برای ساماندهی این حوزه‌ها اقدام نماید.

۳-۴- مقرراتی که دارای اثر جانبی بر دیگر حوزه‌ها هستند، یا مقرراتی که بخوبی اجرا نمی‌شود، یا آنهایی که مورد اعتراض بخشی از ذینفعان قرار می‌گیرد را بررسی و در صورت لزوم لغو یا اصلاح نماید.

۵- در راستای احترام به دغدغه‌های وزارت ارتباطات و حفظ اختیارات و جایگاه مناسب آن، اصلاح مأموریت کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات (ماده ۵ وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات) منتفی و تنها ماده ۳ و ۴ وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات اصلاح خواهد شد.

۶- مأموریت وزارت ارتباطات در راه‌اندازی خدمات شبکه ملی اطلاعات مقید به قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی شده است. یعنی خدماتی که توسط آن وزارتخانه ایجاد می‌شوند براساس قانون اجرای اصل ۴۴ به بخش خصوصی واگذار خواهد شد.

۷- ممنوعیت ورود دستگاه‌های اجرایی به ایجاد و راه‌اندازی خدمات شبکه ملی اطلاعات برای استفاده عمومی بصورت ماده‌ای جداگانه آورده شده است. (راه‌اندازی این خدمات جهت استفاده درون سازمانی و با مجوز کمیسیون مستثنا شده است که در آن صورت مجاز به انتشار و استفاده عمومی از این خدمات نخواهند بود).

۸- در ماده ۲۵ موارد حمایتی ذیل به طرح اضافه شده است:

۱-۸- نام کاربری (متعلق به کاربران ایرانی) به عنوان دارایی دیجیتال به رسمیت شناخته شده و کمیسیون عالی موظف است که از این حق مالکیت حمایت کند.

۲-۸- تاکید بر حق فراموش شدگی براساس ماده ۵۸ تا ۶۰ قانون تجارت الکترونیک در خدمات پایه کاربردی الزامی شده است.

۳-۸- کمیسیون عالی (به همراه دیگر تنظیم‌گران خدمات فضای مجازی) موظف شده‌اند که مصوبات خود را در روزنامه رسمی به چاپ برسانند. تنها مقرراتی که در روزنامه رسمی به چاپ رسیده‌اند مبنای اجرا قرار خواهند گرفت.

۴-۸- الزام کسب و کارها به ارائه برخی خدمات رایگان و موارد دیگری که احتمالاً در مدل کسب و کاری خدمات شبکه تاثیر می‌گذاشت نیز حذف شدند.

در پایان لازم به ذکر است که در جهت اطلاع بیش از پیش مردم و کارشناسان از فعالیت‌های کمیسیون و تبیین و ارتقای محتوای طرح، از صداوسیما درخواست کردیم که با اختصاص بخشی از آنتن خود در روزهای آینده به جلسات میزگرد صاحب نظران حوزه فضای مجازی و نقد و بررسی محتوای طرح با حضور موافقان و منتقدان، ما را یاری کنند.

مجدداً و به صورت عمومی از همه متخصصان این حوزه درخواست میکنیم تا نظرات مکتوب و کارشناسی خود را از طریق دبیرخانه کمیسیون مشترک (آقای مهدی لو) در اختیار ما قرار دهند و بدانند که این ابتدای راه رسیدگی به طرح است. تصمیمات نهایی در ادامه جلسات عمومی کمیسیون و با اعمال نظرات نمایندگان مردم در کمیسیون مشترک گرفته خواهد شد.